

АБОНАМЕНТЪ:

За България, за 6 м. — 7 л.

За странство „ „ — 14 л.

Единъ брой 10 ст.

ВЪСТНИКЪ ДОБРУЛЪ

ОРГАНЪ НА ЦЕНТРАЛНИЯ ДОБРЪ

Излиза понеделникъ, с.

а петъкъ

И НАРОДЕНЪ СЪВѢТЪ

Мирътъ иде. — Кюстенджанското пристанище. — гр. Удине въ Австроунгарски рѣцѣ. — Географически наброски за тоя градъ. — Комуникето на Яшкото правителство за отвлѣченитѣ. — Въпросътъ за новия канцлеръ въ Германия. — Съглашението за Италианския разгромъ. — Опасността отъ междусобица въ Франция и пр.

П. Тодоровъ.

Мирътъ иде!

Революцията въ Русия не бѣше една изненада, а единъ естественъ резултатъ отъ обществено и политическото положение въ сѣверния колосъ. Единствената ненормалностъ въ това събитие бѣ нейната ненавѣрливостъ, прѣдъ видъ войната, която водѣше Русия. И заради това пѣкъ лонитѣ резултати почнаха да се чувствуватъ отъ първия день на свободата. Раскапала вътрѣшно, Русия имаше належаща нужда отъ пълно прѣустройство, а врѣмето не чакаше; Германия и Австро-Унгариа дебиѣха моментитѣ, да могатъ да наложатъ, чрезъ Русия, на Съглашението своитѣ условия за сключването на мира.

Тялпата, която въ Петроградъ първа даде сигнала за улчнитѣ борби, които се разразиха изъ цѣла Русия, бѣше една картожена маса, която се сѣрзваше само чрезъ глада. Измъчена отъ грозна низерия, която бѣ по-скоро резултатъ на бюрократизма, корупция и поуредитѣ, които съществуваша въ хѣда на цѣлия държавенъ механизъмъ, народнитѣ маси се подигаха въ името на двѣ опрѣдѣлени реваншизации: Хлѣбъ и край на войната. А това бѣ така, защото тялпата гледано, чрезъ своитѣ очи, на войната, а не на цѣлата управителна система, като виновница на низерията, отъ която изнемогваше ежедневно. Виждайки въ продължението на войната, чийто край не се съзираше, увеличението на глада, народнитѣ маси най-послѣ сѣ принудени да се хвърлятъ въ отчаяната крайностъ, безъ огледъ на страшната пакостъ, която намиратъ на своето отечество. Хлѣбъ и миръ бѣ общия вѣсъ на улицата, който се поддѣмаше отъ разнитѣ крайници на обширната империя.

Либералното течение, което се прѣдставляваше отъ Лѣвовци и Милюковци, първо се помъчи да капализира разразилия се въ буренъ кипѣжъ народенъ потокъ, обаче не успѣ. Първото либерално правителство трѣбваше да умрѣ отъ собствената си смъртъ, защото не поиска да се справи съ напѣлното негодувание. Още въ медонитѣ дни на своето съществуване, то прояви такава войнственостъ, че оспорвателно озадачи социалната демокрация, която сполучи да вземе въ своитѣ рѣцѣ движението и да му даде вече чисто революционно-политически характеръ. Масата свали царизма, а хлѣбътъ не идваше. Новото правителство по разполагаше нито съ врѣме, нито съ организирани сили, за да може да се справи съ глада, който тури първата искра на пожара. А тялпата не можеше да чака; тя се видѣ напѣгана въ своитѣ очаквания. Една обществена необходимостъ наложи свалянето на първия революционенъ либераленъ кабинетъ.

Дойде Керенски, който обаяваше масата съ своята енергия и съ силата на своето мощно слово. Той идѣше на власт и като прѣдставителъ на по-крайната лѣвица, като човѣкъ на изпълнителния комитетъ, съ когото опита да работи на първо врѣме. Скоро той видѣ, че да говоришъ и да управлявашъ не е едно и също нѣщо. И ний го виждаме систематически да се позовава на патристическитѣ чувства на народа за спасението на новия строй — на републиканска Русия. Вълпата обаче растѣше и отвлѣчаше въ течението си испрѣчилитѣ ѝ се камъчета.

Керенски се опита да се отърси окончателно отъ опека на работническитѣ комитети, нѣ успѣ. Той бѣ запласенъ съ политическа смъртъ. Друга по-страшна опасностъ го дебиѣше, а въ пей-

ното разразяване орждията на съглашението виждаха своята гибелъ. Лениститѣ отъ день на день се засилваха, защото подеха лозунга, въ името на който масата издигна знамето на революцията: — хлѣбъ и миръ. Въ своя стрѣмежъ къмъ пълна реорганизация, тѣ намиратъ тацитно подкрѣпа въ негодуванието на селската маса, която се бори за земя. Въ много случаи революционната борба врѣменно консолидира отвлѣнитѣ групи.

Народнитѣ тѣлици, които днесъ вече се оформяватъ въ партийни групи, сѣ концентрирани схващания, искатъ своето и не чакатъ. Тѣ систематически налагатъ, по една необходимостъ, своето на управителнитѣ кръгове, които днесъ могатъ да бъдатъ единъ, а утрѣ други. Миръ, хлѣбъ и земя, това е днесъ въ Русия зовѣтъ, който се подема отъ уста въ уста. Не се ли вслуша въ него Керенски, ще бѣде пометенъ, за да отстъпи мѣсто на оня, който е силенъ да наложи народното желание. Войни се отъ тая народна вѣлна, ний виждаме, че изпълнителниятъ комитетъ прави първата стѣпка и, въврѣки официалнитѣ изявления на Керенски и Сѣе, протѣга миръ за споразумение между враждующитѣ днесъ народи. Тялпата не се интересува отъ подробноститѣ, за нея, а важенъ ѝ е край — сключването на мира. Вѣски изминаватъ день въ войната и измъчватъ и ти ще наложи по на единъ само комитетъ своитѣ искания. Дали това ще стане по миренъ начинъ, или чрезъ улчйна кървава борба, близкото бъдаще ще покаже. Едно можешъ съ увѣреностъ да прѣдсече: народнитѣ маси — тялпата ще наложи въ край на крайната лозунга: миръ на всѣка цѣна. Защото на Русия е нужно врѣме да се прѣустрои порено и да надмине надъ вътрѣшното си разложение, въ което тя вижда своята гибелъ и разпадане.

Грижата на съглашението за Русия още неизчезнала, на сцената се явява Италия. Тя е една нова рана, която се разяжда ежеминуто отъ гангрена. Италианския народъ, терзанъ отъ низерията, днесъ издига високо своята глава. Борбата, старателно потайвана до сѣга, се разразява въ вулканъ, който не ще бѣде укротенъ съ никакви пушкала. Той ще помете днесъ Вессели, утрѣ Нити и ще наложи своитѣ цѣли. Новата офанзива на Изонцо и погромътъ на италианската армия сѣ искра въ барутния погребъ. Тѣхното ехо ще се чуе въ Римъ и народнитѣ маси ще избухнатъ. Съюза разбра, че смѣлитѣ акции се налагатъ, за да се сломи съпротивата на враговетѣ.

Чрезъ Русия и Италия ще се парализира примиреността на Англия и Франция. И тогава мирътъ ще се наложи по-скоро. Ний чувствуваме, какъ той се приближава, иде, върви съ бързи крачки.

Мирътъ днесъ вече се показва на задимения отъ еката на орждията хоризонтъ.

Какъ ще ни зазари той? Ето единъ въпросъ, който безспирно трѣбва да си задаваме.

Ний трѣбва да бъдемъ достатъчно подготвени за великия день и не трѣбва да бъдемъ изненадани. Нужно е прѣди всичко съ нашитѣ съюзници да сме на чисто; никой въпросъ не трѣбва да остане неразрѣшенъ, неуясненъ. Старитѣ жадруватъ: „готви се за вѣна, на ако доде лѣто, толкова по-добре“.

Нашитѣ цѣли не сѣ се измѣнявали отъ събитията и нѣма никакъвъ признакъ да се измѣнятъ. Ний се боримъ за националното си обединение; ний искаме своето и само своето. А още се водятъ въ нашитѣ срѣди, измежду съюзницитѣ спорове за Добруджа. Изглежда, че тоя въпросъ не е достатъчно уясненъ, а врѣмето нѣма да ни чака.

Отъ бъдащата миротворна конференция ние имаме право да очакваме единъ дълготраенъ миръ на Балканитѣ, а това може да стане само чрезъ окончателното ликвидиране съ балканския въпросъ. Иначе балканскитѣ народи нѣма да се примиратъ и при първа отпора ще подигнатъ борбата, която пакъ може да се разрази въ общъ пожаръ. И за това най-малко ние българитѣ ще посимъ отговорността. Дипломатията не трѣбва да се изкористи, нужно е тя да погледне съ отворени очи истината.

А допусне ли се Ромѣния отсѣмъ дѣсниятъ брѣгъ на Дунава, нейнитѣ апетитѣ ще се увеличатъ съ врѣмето. Въ продължение само на двѣ години ние трѣбваше три пѣти да се справяме съ нейнитѣ аспирации за ширене въ вреда на нашето отечество. Независимо отъ факта, че ние не можемъ да скасаме съ единъ роденъ край, който изобилно оросихме съ кървитѣ си единствено по вина на дипломатията отъ 78 години, ние ще бъдемъ постоянно обезпокоени отъ единъ съсѣдъ, който винаги е билъ въ миналото враждебенъ и коваренъ срѣсно насъ и който чрезъ народната си просвѣта е само тровилъ крѣхнитѣ души на собственитѣ си дѣца съ умраза срѣсно България.

За Ромѣния, нѣма мѣсто задъ дѣсниятъ брѣгъ на Дунава. Тая легендарна рѣка трѣбва да остане за винаги дѣлителна линия между нея и насъ. Както ний, макаръ да минахме Дунава, нѣмаме прѣстъпници аспирации върху Румѣнската земя, тъй също нѣма да позволимъ вражески кракъ да погвази наново сключитѣ намъ добруджански поли. А знаете ли какво значатъ нашитѣ души? Очевидно не траентъ миръ на Балканитѣ.

Ако има държави, които нахвърлятъ да дарятъ съ изходъ на море Ромѣния, то тѣ могатъ това да направятъ съ своята собствена земя. Ний ще строимъ рѣцѣтъ на всѣки, който би се оинталъ да прави пометъ съ наша пита. Ромѣния има свои пристанища, това сѣ нейнитѣ собствени градове Браила и Галацъ, които сѣ и обслужвали прѣди анексията на Добруджа. Тя съ нико не е заслужила наши жертви и прѣстъпление ще направимъ прѣдъ историята и поколението оня, който би отстъпилъ. Сидѣтъ на бъдащото ще го заплѣтатъ съ позора на отечествопрѣдателя.

Ний сме жадни за миръ, нѣ миръ траентъ на Балканитѣ. А такъвъ ще има само тогава, когато окончателно ни се даде нашето. Не се ли обединимъ днесъ, утрѣ борбитѣ ще възникнатъ наново, за да се разразятъ други день въ кърви. Ние нѣмаме най-голямо право да викнемъ: стига толкова жертви, искаме спокоенъ животъ, за да се развивае мирно въ пѣти на прогреса и културата. А това може да стане само като добиемъ сѣга пѣлното си национално обединение.

Ний искаме да бѣде чута тая света истина отъ нашитѣ приятели и нашитѣ врагове, на които утрѣ, ще подадемъ ръка на мирната конференция.

Мирътъ иде съ бързи стѣпки; да бѣдемъ на прѣкъ!

Добруджанци, правете се отъ прѣдателя и шпиони. Правете се отъ ония, които услужватъ и враговетѣ на нашия вѣренъ четворенъ съюзъ!

Военни новини.

31.X. 1917г.

Македонски фронт. Южно от Добро поле и между Вардара и Дойранското езеро малко по оживен артилерийски огън. При с. Нокте, в Мъгленско в при с. Календра. В долината на Струма бяха отбити няколко неприятелски разузнавателни групи.

Добруджански фронт. Слаба огнена дейност.

Западен военен театър. Група армии на баварски престолонаследник. В сряда на фландрийския фронт вчера се развиха ожесточени боеве. След продължителен барабанен огън по продължение на целия фронт от гората Хучхустер до канала Иперн последваха в продължение на целия ден силни нападения от страна на англичаните между ж. п. линия, която води от Руло през Лангермарг и Зоневект за Иперн. Съ всички сили те се отираха за местността Памендел, която временно загубихме. Чрез контра атака на наши полкове, след артилерийска подготовка местността беше завзета наново и в връме продължителните нападения на англичаните, които траеха и през нощта, тя бѣ задържана. Охраняващ селото наши части, както и нашите картечни роти, отблъскаха в продължение на целия ден всички подновени неприятелски атаки, след което съ всички атаки взеха обратно временно загубената почва. Освѣт главния удар на англичаните, който бѣше насочен съверноизточно от Иперн, англичаните се опитаха да нахлуят в Генувел от дѣтѣ страни на шосето Мезия—Иперн. От нашия силен артилерийски огън, както и от дѣйствието на нашите пѣхоти и картечни части, опита им за напредване биде осуетен. Всички части от 4-та Армия, които взеха участие в тѣ боеве в хармония съ другите родове оръжия, постигнаха вчера една нова победа. Англичаните, без да постигнат каквото и да е резултат, дадоха повторно тежки загуби.

Група Армии на германския престолонаследник. На канала Оазе Азено както и при Шмьен-Де-Дамъ оживен артилерийски огън. Французката пѣхота остана бездѣтелна. По източния брѣг на Маас нашият ожесточен огън при гората Шоно задържа въ самото начало предприетата от страна на французките атаки.

Италиански фронт. Удине е зает от съюзните войски на 14-а армия. Досегашното съдѣние на Италианската главна квартира по този начин след 6 днешни успѣхи за насѣ операции е въ нашите ръце. Неудържими и без да обръщат внимание на каквито и да е лишения, нашите дивизии напредват въ долината по продължение на Тагаменто. Безпорядъчното отстъпление на италианците става по малкото число бродове на силно придошлата вследствие на дѣждовѣтѣ рѣка. Настѣпващи от към Каринтия части прѣминаха по целия фронт на Веницианска територия и се намират въ постоянно напредване срѣщу горното течение на Тагаменто.

Италиански фронт. Напредването на нашите части от 14-та армия става съгласно изработения от главното командуване планъ.

Изъ чуждия и нашия печатъ.

Ромъния и излизатъ ѝ на море.

Въ уводната си статия „Балканския въпрос“, в. „Миръ“ пише: Нашето право, както върху Македония, тъй и върху Добруджа, почива на такъва здрави основи, че ония, които искатъ да се даватъ части отъ тѣхъ на нашите съседѣ, не сиѣватъ да твърдятъ, какво тамъ живѣятъ еднородни на нашите съседѣ, а разпиратъ, че населението било или смѣсено или несъзнателно, и то лесно щѣло да се прѣтопи отъ нашите съседѣ, щомъ зѣбне въ тѣхните прѣдѣли. И тѣ исватъ да се разкъса Македония между насъ и нашите съседѣ не въз основа на народния принципъ, а по съвѣстни други съображения. На Сърбия трѣбвало море, на Ромъния също, а на Гърция плодородна земя. Ако по такъва съображения би трѣбвало да се опрѣдѣлятъ границите на държавите, то Швейцария, която нѣма нито море, нито плодородна земя, би трѣбвало да добие най голѣмо разширение на своите прѣдѣли. Когато е въпросъ за Сърбия и Ромъния, като се има прѣдъ видъ дѣ се намира ядрото на сръбския и ромъния народъ, ако тѣмъ трѣбва да се дава разширение къмъ морето, тоа трѣбва да стане за сръбитѣ въ западна посока, а за ромънитѣ въ източна. Защо ги тласкатъ къмъ югъ? Затова ли, че въ другите посоки се засѣгатъ интереси на по-големи държави. Нали ужъ една отъ целите на сегашната война е да създаде равенство между народите?

Корнеръ дела Сера, който има голѣми официозни връзки и който винаги е добър освѣдомѣнъ, пише по поводъ мѣлчанieto на Съглашението върху папската поща:

„Не можемъ да си обяснимъ мѣлчанieto на Съглашението. Думите на папата не заслужаватъ подобно прѣвратливо отнасяне. Но даже и да го заслужаватъ, извѣстнo неполитично е да се прозвѣи. Католиците съставятъ мощни малцинства въ нѣкои отъ страните на Съглашението; въ другите са голѣмото мнозинство. Значи, дѣлитъ на съюзниците е да държатъ смѣтка за

това, като изложатъ причините, по които считатъ, че мирътъ не може да се сключи въ сегашния моментъ. Ако съюзните правителства мѣлчатъ, мнозина отъ пародите ще си помислятъ, че тѣ нѣматъ какво да кажатъ и че думите на папата са отишли напразно единствено, защото има нѣкои, които искатъ на всяка цѣна войната“.

Италианския печатъ за погрома. Много италиански вѣстници възставатъ противъ Съглашението, за гдѣто не е прѣдвидѣло опасността която го е сполетѣла и за гдѣто не се погрѣшило на Германия да праща войските си на италианския фронтъ.

Райтеръ съобщава, че вече се правятъ постѣпки за възможното даване на достатѣчна помощъ на Италия.

Д-ръ Ив. Понаковъ.

Кюстенджанското пристанище.

XIII

Желанието да се направи отъ Кюстенджа пътъ за европейския транзитъ, както видѣхме по-рано, се дѣлѣ не на удобно за една такава роля географическо положение на пристанището, а на политическата потребност на ромъния държавникъ, които иначе не е скривана въ ромъния печатъ: „Отъ политическа глѣдна точка ние имаме сѣщиятъ интересъ да привлѣчемъ търговията на Европа презъ Добруджа, съ цѣль щото Европа да бѣде прѣко заинтересувана въ страната, презъ която минава пътя за обѣйна на нейните богатства и да счита (Европа) за свой собственъ интересъ да се прѣдполостави на завоевателни стрѣмления на Русия срѣщу Добруджа“¹⁾. И защото безбройните усилия и жертви не успѣха да привлѣкатъ презъ Кюстенджа европейския транзитъ, ромъния политикъ, за да прѣтѣжава на рѣба цѣна Добруджа, готовъ е да посѣгне на нова българска земя, която да прѣтѣжава по удобенъ пътъ за транзитъ. Една статия, печатана въ списанието на префекта Стере отъ Ямъ, върху ролята на Ромъния за европейския транзитъ²⁾ следъ което посочва неудобствата на Кюстенджа като пристанище за транзитъ, завършва съ единъ першителенъ — дѣлятъ ни още нѣколко мѣсеца отъ юли 1913 г. и България бѣше въ апогея на своята слава — по твърдъ характеристиченъ пасажъ: „Какво би било, завършва статията, ако единъ денъ владѣтели нѣмаха на Варна, и като свържемъ Букурещъ съ това пристанище, ограничимъ патувенето по море само на разстоянието Варна—Цариградъ? Тогава не само, че не ще се опасяваме за нашия транзитъ отъ конкуренцията на Одеса, но почти ще бѣдемъ въ положение да се боримъ съ линията Българдъ—Цариградъ“³⁾. Така и стремѣна да се създаде презъ Добруджа пътъ на европейския транзитъ съ цѣль да се осигури владѣнието на провинцията, се прѣвърна въ желание да се загребатъ български земи и да се създаватъ усложнения на балканите. Това което стана въ 1913 год.

Всичко, което Ромъния прави за да наплати своята търговия презъ Кюстенджа, прѣследва цѣльта да свърже по-здраво Добруджа къмъ себе си. Но тази свързка си остава все недостатѣчна, а въ замѣна, расте отъ една страна единъ неизвѣстенъ страхъ да се не изгуби Добруджа съ всичко направено за пристанището, и отъ друга върниятъ стремежъ къмъ завоевание също нараства.

Държавната морска флота е основана, за да се създаде новъ пътъ на ромънската търговия и да се помогне на дунавските пристанища и на Кюстенджа. Но скоро въ очите на ромъния патриотъ-империалистъ ролята на морската флота нараства извънмѣрно. Тя е възстановление на далечното идеализирано минало, когато генуезки или венициански кораби сноватъ изъ Черно море, и правятъ отъ пристанищата на басарабския брѣгъ — Килия, Акерманъ или Баффа, важни антропоцити за сръбневѣковната търговия. Тя е продължение на молдовските лодѣ, за които единъ историкъ на ромънската флота сномѣнява, че съ идването на турците въ Черно море, съ образували флота отъ корсари, чието морско разбойничество ужасявало турците и правѣло несигурно плаването⁴⁾, създаде за Ромъния не само условие за развитие на търговията и сношенията, но ще ѝ даде възможностъ да осигури само за себе си плаването въ Черно море. Когато Ромъния построява своя дунавска флота, въ страниците на едно списание това бѣ привѣствано като начало на завладѣване на плаването по Дунава и по морето изключително за Ромъния. „Ромъния разбра, завършва една редица статии, колко е важно за нея да бѣде господарка по Дунава и Черно море, и отъ днесъ вече е рѣшена да запази и да защитава това господарство съ сѣщата енергия, съ която отбранава свободата и гра-

ниците си. По тоя пътъ Черно море ще стане ромънско езеро“⁵⁾.

И редомъ съ такава дрѣска и напѣва мечта, което ромънското общество приемаше за твърдъ сериозна мисль, страхътъ за вѣчната неспирностъ на владѣнието на Добруджа се носи като кошмаръ надъ това общество. Едва ли има рѣчь на бившия кралъ Каролъ, въ които да се говори за Добруджа, безъ да се подчертава мисльта че тази провинция е за винаги ромънска—толкова голѣма е нуждата отъ успокоение въ този смисълъ. Така при започването и прѣвършването построяването на дунавския мостъ, който ще свържи Кюстенджа съ Ромъния, четири пати краля говори, и толкова пати напомня, че „величавата постройка ще стегне връзките които съединяватъ Добруджа съ отечеството—майка“⁶⁾ че моста е „дѣло което ще свържи за винаги двата брѣга на Дунава, като добратни интереси и цемента трайно и непроницливо съединението между двѣтѣ стѣла на ромънската държава“, че „отъ днесъ вече нищо не дѣли Ромъния отъ лѣвия брѣгъ на Дунава и Добруджа“, и че Добруджа е навѣки съединена чрезъ връзката на нашите юнаци, и наново прикована съ жѣлѣзна верига къмъ Ромъния“⁷⁾. Въ тронното слово отъ 1908 г. краля обявява, че „благодарение на величавите и плодотворни постройки, съ които кралството непрѣстатно надарява Добруджа, днесъ ти е навѣки свързана съ отечеството“.

За да се запази Кюстенджа, като пристанище, което дава неограниченъ полетъ на ромъния империализмъ, и за да се удовлетвори този империализмъ, който се разви следъ завладѣването на Кюстенджа, обяснява се ромънското искане за „реификацията“ на добруджанската граница въ 1913 година. Още презъ месецъ май 1913 г. официалното списание на ромънската либерална партия (И. И. Братяну) „Демокрация“, брой 3, обоснова исканieto за реификация, които въ сѣщностъ бѣше за в о е в а и е, като такова за защита на Кюстенджа: „Да ни се дадатъ нѣколко километра на западъ отъ Силистра и отъ тамъ границата да достигне нѣколко километра на западъ отъ Балчикъ, защото на Дунава да можемъ да защитяваме моста отъ Черна-вода и този, който ще се построи на западъ отъ Силистра и за да можемъ между Балчикъ и Килиякра да построямъ едно морско пристанище, отъ гдѣто да защитяваме брѣга на Черно-море и следователно Кюстенджа“.

По този начинъ, Кюстенджанското пристанище се явява едно рѣшително зло за Ромъния. Или видѣхме, че то не принесе нищо, за да се засили или заздрави економическото положение на страната отъкъ Дунава, или за да си създаде тѣ, чрезъ това пристанище, трайни и изгодни търговски сношения. Желанието е да се създаде отъ Кюстенджа едно голѣмо пристанище, което да закрепѣ на Ромъния владѣнието надъ Добруджа и пакъ морския брѣгъ, докато само тежестъ за бюджета на страната, пертурбация чѣ живота на естествения ѝ пристанища, отклонение на търговията отъ нейния естественъ пътъ, а за политиката на Ромъния, тая стана источникъ на грижи, тревоги и... а крушения.

Само за развитието на Добруджа, Кюстенджа играе ролята на естествено дѣло на брѣга на свободното море, и прѣживява всичкиятъ промѣни, които се извършватъ въ стопанския и политически животъ на областта.

Post. scriptum. Въ статията за Кюстенджанското пристанище, опитахме се да запознаемъ читателите съ състоянието на самото пристанище, както и да посочимъ, че Кюстенджа като голѣмъ търговски центъръ е едно извѣстено създаване на ромънската политика, и че Ромъния има други и по износи и по удобни пътища за своята търговия. Така че лишението на Ромъния отъ това пристанище не ще урѣди нито нѣкакъвъ европейски, нито нѣкакъвъ ромънски интересъ заслужаващъ зачитания. А че съ лишаването на Ромъния отъ Кюстенджа ще се отръзватъ крилата на ромънския империализмъ, това ще бѣде едно истинско добро за всички, включително и за ромъния народъ. Политическата промѣна, която съ настоящата освободителна война се извърши въ Добруджа, — тази промѣна означава отстраняването на една постоянна опасностъ за мира на Дунавските брѣгове, и като така, прѣдѣлѣва една епоха на мирно развитие за народите по долния Дунавъ.

Тази политическа промѣна далече не означава затварянето на Кюстенджанското пристанище за търговските сношения на която и да било страна. Доколкото ромънската или европейската търговия ще има интересъ да си служатъ съ Кюстенджанското пристанище, тѣ ще намѣрятъ винаги сѣщата готовностъ, която прѣди войната много европейски или ромънски стоки намираха, та и днесъ намиратъ въ транзитирания си презъ България. Че всичките разумни економически интереси ще намѣрятъ изъно удовлетворение въ Кюстенджанското пристанище, доволно е да посочимъ на грамадната роля, която играятъ за всеобщата търговия пристанища като Анверсъ, Ротердамъ, Генуа.

⁴⁾ Revizta Literară. 1897. G. Wissaei — Warea neapra lac Woldovenek.

Добруджанци! фонда „Добруджа“ е прѣдпазачонъ изключително за националната ни кауза.

¹⁾ В. G. Assan. цитира брошура стр. 14.

²⁾ Viața Românească, бр. 11—12 отъ декември 1912 статия Rolul României ca țară de tranzit. Сера професоръ Стере издава въ Букурещъ ромъния ежедневникъ Lumina, а до войната редактираше голѣмото списание, въ което застъпваше глѣдището, че Ромъния трѣбва да вовеа редомъ съ централните сили противъ Русия, за освобождението на Бесарабия.

³⁾ C. Ciuchi — Gitoria Warinei rowane. 1916, стр. 32.

Изъ чужбина

(В. Т. А. и радиотелеграфа).

Императоръ Карл на Италианския фронтъ. Адолф-Ерцгерцогъ Диексъ Императорътъ отиде въ областта на Фант Хрибъ.

Горцъ е разрушенъ въ по-голямата си частъ отъ противника. Силнитъ дъждове не можаха да попречатъ на войскитъ да настъпятъ по всички лътища къмъ италианската територия. Хиляди пленници взрватъ въ обратно направление. Броятъ на пленницитъ достигналъ вече 130.000 души, а броятъ на взетитъ оръдия 900.

Канцлерското мѣсто предложено на Хертингъ. Берлинъ. „Берлинер Цайтунгъ амъ Миттагъ“ се научава, че вчера следъ обѣдъ Императорътъ предложилъ на Баварския министъръ прѣдседателъ графъ Хертингъ поста имперски канцлеръ. Графъ Хертингъ се съвѣщавалъ съ водителитъ на партията въ райхстага.

Италианската граница затворена. Бернъ. Прѣзъ нощта, въ недѣля сръбчу понедѣлникъ италианската граница бѣ съвършено затворена.

Франция за Италия. Парижъ. Съобщение на Хавасъ, Министерскиятъ съветъ се събра тази вечеръ подъ прѣдседателството на Поинкаре, за да разгледа военното положение и да рѣши въпроса за сътрудничеството на съюзницитъ на италианския фронтъ.

Приготвления за междусоборци въ Франция. Парижъ. Съобщение на Хавасъ. При направенитъ вчера прѣтръсвания се откриха нѣколко складища съ запрѣтени оръжия, които съществували още отъ началото на войната. Намѣренъ сѣ и много важни документи. Започнато е слѣдствие. Прѣдполага се, че е била организирана акция за предизвикване междусобна война и за въоръжаване на гражданитъ едни сръбчу други.

Неприятелитъ признаватъ сериозността на италианския погромъ. — Лондонъ. Вѣстникитъ признаватъ сериозното положение на италианския фронтъ и увѣряватъ Италия въ безрезервната поддрѣпка на съюзницитъ.

Новия Италиански кабинетъ. Римъ. Споредъ в. „Месажеро“, съставянето на новия кабинетъ е било патоварено Орландо.

Революционното движение въ Италия. Цюрихъ. Споредъ свѣдѣния отъ Римъ, прѣзъ миналата недѣля, въ редица градове на южна Италия сѣ станали голѣми безредици вслѣдствие на глада. Демонстрантитъ сѣ опълчили противъ правителството Босели и сръбчу войната.

Въ Бари, тѣлцата е разграбена всички продоволствени магазини.

Амстердамъ. Райтеръ съобщава отъ Лондонъ. Вчера въ камарата на общинитъ Лойдъ Джордъ заяви: рано е още да се констатира резултатътъ отъ блокадата, която флотата поддържа сръбчу наитъ неприятели, блокада която би била пълна, ако не бѣхме оставили открити портитъ на Балвана.

Потопени параходи. Въ сѣвернитъ запрѣтени зони нашитъ подводници сѣ потопили отново 15,000 брuto

Вѣроятността Бюловъ да стане канцлеръ. Берлинъ. Официална свѣщанината между водителитъ на партията въ парламента и между тѣхъ и графъ Хертингъ продължила сутринта. Партията сѣ противъ раздѣлянето на постовѣт имперския канцлеръ и пруски министъръ прѣдседателъ, главно поради бѣдащата изборна реформа въ Пруссия, която реформа тѣ смятатъ не за едно чисто пруско дѣло, а за общо германско. Въ политическитъ кръгове увѣряватъ, че графъ Хертингъ не ще приеме поста имперски канцлеръ, тъй като не желае да се съгласи съ сливането на канцлерската служба съ службата на Пруския министъръ-

прѣдседателъ. Ако Хертингъ откаже окончателно да приеме този постъ, кандидатурата на Бюловъ имала най-голямъ шансъ.

Италия и Съглашенето. Лондонъ. Агенция Райтеръ е въ положение да съобщи, че сѣ взети вече мѣрки за да се даде най-голяма поддрѣпка на Италия. В. „Таймсъ“ пише: Италия не може да сподѣли съдбата на Ромъния и на Сърбия. „Морнингъ постъ“ говори за единъ германски успѣхъ, който ще повдигне престижа на Германия.

Орландо натоваренъ съ образуването на кабинета. Римъ. Агенцията Стефани съобщава: Орландо е патоваренъ отъ Краля съ образуването новъ кабинетъ

Географически наброски.

гр. Удине.

Телеграфътъ ни изпрати за прѣвземането отъ Австроунгарскитъ и германскитъ войски на гр. Удине, където е било досегашното сѣдалище на италианската главна квартира. Този градъ е разположенъ на жѣлзопътната линия Венеция — Виена. Има 32.000 жители. Той е околненъ градъ, сѣдалище на архиепископата, на остр. сѣдъ и на търговската камара. По забѣлжителни постройби въ града сѣ катедралата, построена въ римски стилъ съ мраморна скулптура, палатътъ на архиепископътъ, украсенъ съ фрески отъ Типоло и общинската палата, построена по стилътъ на палатата на дожитъ. На площада Викторъ-Емануелъ, наредъ съ статуята на тоя кралъ отъ Варцагли (1885 г.), се издигатъ двѣ антични колонии и двѣ грамадни мраморни статуи, прѣдставляващи Херкулъ и Какусъ. Името на града се споменува за прѣвъ път въ историята въ 968 г. Въ 1420 г. Удине миналъ подъ владичество на Венеция, а въ 1513 год. добилъ конституция, по която билъ управляванъ до 1797 г. отъ 1800 до 1814 г. Удине бѣ сѣдалище на окръга Таглиаменто, слѣдъ което сподѣли участъта на Венеция.

Хроника

Въпросътъ за отвлѣченитъ въ рѣшителна фаза. Gazette de Lausanne отъ 20 октомври прѣдава слѣдното официално комуникѣ на Янското правителство: „Ромънското правителство е готово да освободи поданицитъ на централнитъ сили, задържани въ Молдова веднага, щомъ пѣтнитъ съобщения позволятъ това“. Вужурешкия в. Lumina по тоя случай заключаватъ: „не остава освѣнъ управницитъ ни въ Ямъ да се съгласятъ да станатъ раздѣлната прѣвъ фронта, сакто прѣдлага Съюза“.

(В. Р.) Важно е да се знае, какво разбира Янското правителство подъ думата поданици на съюзнитъ държави и дали въ случая визира и добруджанцитъ. Нашето правителство трѣбва да държи здраво на прѣдприетитъ репресии, а да не да ги засили, за да застави прѣстѣпника да капитулира по въпроса за немедленото освобождаване и прѣдаване на всички насилствено отвлѣчени отъ Добруджа. Прѣстѣпната ромънска олигархия разбира само отъ

ударъ, които засѣгатъ собствената ѣ плътъ — чокотъ и бюрокрацията. И ний тамъ трѣбва да липаме.

Наредно събрание. На 26.X въ камарата довършилъ рѣчта си Костурковъ, който настоялъ за абсолютното запрѣщение изпоса на прѣдмети отъ първа необходимостъ. Драгиевъ говорилъ върху значението на парламентитъ днесъ, когато тѣ се събиратъ, а не се разтурватъ. Изтъгналъ, че най-голямъ недѣтъ въ прѣхрваната е изпоса, поради който противъ него трѣбва да се взематъ най-строги мѣрки. Искалъ най-строго прилагане на законитъ въ новитъ земи.

Дръ Даневъ искалъ запазването на всичко какво-то имаме, защото не се знае, колко ще продължи войната.

На 27 се е състояло послѣдното заседание отъ извънредната сесия. Отъ понедѣлникъ почнаха заседанията на редовната сесия.

Обмѣна на германскитъ банкноти. Българската пародна банка съгласно рѣшението на управителния съветъ на сжщата отъ 8 октомври т. г., утвърдено отъ министерството на финанситъ съ писмо отъ 24 т. м. подъ № 3206, повелева притежателитъ на германскитъ банкноти да ги прѣдставятъ за обмѣна въ най-близкия клонъ или агенатура на банката по курсъ 1.25 лева за 1 марка, въ срокъ отъ 10 ноември до 10 декември т. г. Слѣдъ този срокъ обмѣната на германскитъ банкноти ще се извършва по курса, който банката ще опрѣдѣли и публикува въ „Държавенъ Вѣстникъ“.

За „Червения Кръстъ“. Отъ обявяване на общата мобилизация — 10. IX. 915 г. до сега въ касата на Българското дружество „Червенъ Кръстъ“ сѣ получили 4,415,935.12 лв. воени помощи.

Търси се лицето Гавуръ Али, родомъ отъ Агроболъ-Турция, съ отличителни черти: ръстъ сръднъ, лице обикновено черно, брада бръсната, коса и мустаци черни, 25 годишенъ. Облѣченъ е съ сѣмъ, сѣна черна антери, черни панталони и съ калпакъ-Говори турски, а по-малко български и германски.

Командантъ на Бабадагъ, Полковникъ Михамовъ Адютантъ Подпор. Алексиевъ.

Нови 100 лв. банкноти. Българската пародна банка пуца въ обращение нови столови банкноти, изработени въ Лайпцигъ.

Платъ за долно облѣкло на военнитъ. Дирекцията за С. Г. О. П. е издала окръжно до районитъ комитети, да съблюдаватъ нареджането ѣ относно даването разрѣшения на офицеритъ и войницитъ, идващи и отиващи на фронта, за купуване платъ за долно облѣкло. Послѣднитъ трѣбва да подаватъ нужнитъ заявления до районитъ комитети и сѣ открититъ си листова да удостоверяватъ, че идатъ отъ фронта или замѣняватъ аз тамъ.

НА ВНИМАНИЕТО НА УЧИТЕЛИТЪ ВЪ ДОБРУДЖА.

Редакцията моли г. г. учителитъ да разгласятъ между населението, че редакцията приготвя списъкъ на плененитъ добруджанци отъ съюзническитъ армии. Заинтересуванитъ да ѣ съобщатъ имената, войсковитъ части въ които се числели и пленителскитъ дѣла.

ПОСЛѢДЕНЪ ЧАСЪ

Германската главна квартира съобщава, че на 31 октомври по долното течение на р. Таглиаменто повече отъ 60 хиляди италиански войници сѣ сложили оръжието си и оставили въ ръцетъ на съюзническитъ армии нѣколко стотни оръдия. Отъ почването на офанзивата до днесъ броя на пленницитъ се покачва на около 200,000 и повече отъ 1500 оръдия. По тоя случай въ Германия сѣ станали голѣми тържества.

Д. Кацевъ.

Милувнитъ на враговетъ.

(Разказъ изъ днитъ по освобождаването на Добруджа.)

По обѣдъ лодката сирѣ въ Тулчанското пристанище. Аспарухъ и Лена съ облекчение прѣминаха прѣвъ паспортното отдѣление и навлѣзоха въ шумнитъ усяци на Тулча, като хора съ специална мисия.

II.

Наредени въ южната частъ на града въ малка красива къщица ступиона всрѣдъ зеленца, Аспарухъ и Лена въздъхнаха спокойно. Той бѣше спасенъ.

— Аспа! Аспа! ставай!.. Боже мой, частъ е десетъ а ти ще закъсѣнешъ, завина Лена, както винаги правѣше, когато той се усияваше.

— За кѣтъ ще закъсѣшъ Лена? попита Аспарухъ и хвана ръцѣтъ ѣ.

Тя тѣжно оброчи главницата си и виновно пошепна: — Забравихъ, Аспа, че ние не сме вече въ Измаилъ. Тѣй сладко спяхъ, събуждамъ се веднага, а часътъ е 9 и ти си въ делото...

— Трѣбва да забравимъ прѣдидишия животъ Лена. Тукъ вече не сѣмъ офицеръ отъ руската армия, нито сѣмъ войникъ отъ българската. Бѣмъ първата сѣмъ неблагодаренъ, а къмъ втората прѣдатель.

— Ехъ, Аспа, не мисли затова. Може скоро да избѣгаме въ България, нали и милиция ни Романъ

ни съвѣтава така да направимъ. Той е противъ тази братоубийствена война. Видишъ ли, че той прѣдприча грохането на Русия, ако минатъ Дунава сръбчу България.

— Така е, но какъ да се изтрѣгнемъ отъ тукъ.

— Нали сме руски шпиони?

— Това е най-сръбното. Трѣбва да се изгорятъ тия книжа. Трѣбва да си остана българинъ, побѣгналъ офицеръ отъ руската армия, а ти моя жена.

— Не азъ, не позволявамъ, ние ще бѣдемъ свободни да се движимъ всѣдъ безъ прѣдѣствие.

— Добръ, Лена. Ние сме останали двама въ дѣли свѣтъ — чужди сме и тукъ и върѣдъ.

— Аспа, не говори така. Всичко ще се поправи. И та голъбово пови ръцѣтъ си около шията му и тѣй замръ надъ него въ дълга дълга цѣлулка.

За Лена това бѣше една добра разходка. Отъ начало се изплаши и все потрѣнваше до като дойдоха въ Тулча но сега всичко мина. Аспарухъ е при нея и какво отъ това, че е замѣнилъ красивата хусарска униформа, тънката шапка и звънчащитъ шпори съ пѣкаква си свивопеполъва дрѣха на обикновенъ гражданинъ. Той е красивъ и въ тѣхъ дори много приличенъ, съ своята тежка походка на офицеръ отъ кавалерията.

Тя си спомни какъ и завяждаха петроградчени, когато се ожени за него. Той бѣше герой на дѣна. Произведенъ въ чинъ поручикъ, награденъ съ „Св. Георгиевски“ и „Св. Анна“ обшиванъ съ малости отъ Господара, който му разрѣши да се ожени за нея —

Лена — дъщерята на Николай Романовски. Българинъ обичалъ и почиталъ за неговитъ геройски подвизи сръбчу тевтонцитъ. Цѣла Полша, Галиция и Пшеми-сѣмъ могъте да говораатъ за него дълго слѣдъ войната.

Но защо рускитъ власти гонѣли него? защо всѣки българинъ доброволецъ въ руската армия ще бѣдѣлъ арестуванъ? Защо слѣдъ такова голѣмо доверие да нека въ тѣхната гибелъ?

— Аспа, добръ направихме, че избѣгахме тукъ. Какъ мръснѣ сѣ нашитъ управници!

— Ехъ, Лена славата е чужа за доброто и благоденствието на народитъ. Слзвата помрачала умовѣтъ и води къмъ гибелъ цѣли държави. Тази война ще доведе най-голямитъ пещастия на Русия и затова, че азъ открито говорѣхъ, менъ ме прѣвѣраха, ала азъ не сѣмъ страхливецъ. Въ мене тупти българско сръдце, сръдцето на баща ми, който погина отъ съюзнически куршумъ при Калиманци, а неговото родно огнище остана въ ръцетъ на тия, които ставатъ съюзници на Русия сръбчу насъ. Азъ ще си остана българинъ и врагъ дори на Русия, на твоята родна страна.

— И азъ ще помагамъ въ екстазъ извика Лена. Братъ ми е противъ тази нова война. Той е достатъчно уменъ за да прѣдвидѣ сѣтнениетъ на всичко.

— За това умразата на всѣчки бѣше пасочеша въ него и мене... Тѣ постигатъ раздѣлата и разединението, но силотеността никога нѣма да имъ доладне въ ръцетъ.

(Слѣдва)

(Список № 55.)

Директоръ Драгомиръ Пачовъ.